

Ș E F U L . . .

Gheorghe Cimpoeșul, fusese primar în satul lui. Scund, plin și voinic, tuns chilug, cu fața rotundă, și cu mustața stufoasă și lăsată în jos, Gheorghe, nu avea decât gradul de soldat. Pe timpul lui, gradul se căpăta anevoie. Când am luat comanda secției a 4-a de Mitraliere, mai sus de Răcoasa, în ținutul Putnei, Gheorghe, era primul încărcător dela piesa No. 1. Stăteam gânditor în după amiaza zilei când am luat comanda, în văgăuna mea acoperită cu foi de cort. Sergentul, șeful piesei 1-a intră.

— Să trăiți d-le Sublocotenent.

— Ași vrea să văd oamenii din secție...

După câțva timp mă sculai, și o pornii după un delușor. Oamenii în front mă așteptau. Era mai mult puiandri, contingente proaspete tineri la față și neliniștiți la ochi. Unul singur, soldat bătrân, stătea în spatele frontului. Mă apropiai de el.

— Tu ești grad?

— Nu eu sunt soldatul Gheorghe Cimpoeșul.

Zâmbi. Privirea lui hotărâtă, aerul stăpânitorului, mă cuceri.

— Bine dar de ce ești afară din rânduri?

— Să trăiți d-le Sublocotenent, nu-mi prea stă bine cu băetani ăștia... și ochii lui blânzi de părinte ocrotitor îi învăluiau în privirea lor.

Vorbii soldaților, le spusei cine sunt, cum sunt și ce vreau. Plecai.

*

Imi trebuia ordonanță personală; chemai pe Sergentul Șef dela 1-a.

— Caută-mi un om mai de nădejde, pentru ordonanță.

Sergentul, salută și plecă. După câțva timp cineva intră.

Să trăiți d-le Sublocotenent.

— Ce-i Cimpoeșul?

Cimpoeșul era om de aproape 40 de ani. În satul lui, era cârciumar, om gospodar și om așezat. Când intră mă învăluie cu privirea lui blândă și părintească; simțeam căldura, și mă supuneam acestei mărturisiri tăcute.

— Să trăiți d-le Sublocotenent, m'a mânat d-nu Sergent la D-voastră.

Mă uitai la el.

— Cimpoeșule, mie-mi trebuie ordonanță personală, vrei tu să fii ajutorul meu, camaradul meu?

Gheorghe, holbă ochii lui rotunzi și mari la mine.

— Cimpoeșule, ordonanța nu este un servitor așa cum îl cunoașteți voi. Ordonanța este un camarad mai de aproape care înlesnește ofițerului greau sarcină, de-a comanda și instrui. Ș'apoi nu uita că aci mai mult ca ori unde, ea îmi este, tată, mamă și frate...

*

Gheorghe, era ordonanța mea. Ș'a luat în primire, trei gamele, doi saci de merinde și o ladă cu rufe.

*

Soldatul Cimpoeșu Gheorghe, era un om bun, blând, cu vorba caldă și sfătoasă. Ne stăpânea pe toți, cu bunătatea lui, cu munca lui, și cu țăria lui bărbătească. Eu îi respectam sfaturile și soldații îi respectau, grija lui de părinte.

— Ion Vasile.

— Ce-i Nene Gheorghe.

— Ai pâine?

— Nu.

— Ține ici.

Și Gheorghe îi da pâinea lui.

— D'on Sergent A. Ileanei, ai tutun?

— Nu.

— Uite am eu, un pachet...

Și Gheorghe, îi da tutunul lui.

Sergentii, caporalii, soldații, toți, ascultau de el, de Nenea Gheorghe. Il botezaseră „Șeful“, și nu fără drept cuvânt. Nimic nu se mișca în secția 4-a, de Mitraliere, fără sfatul lui Nenea Gheorghe Cimpoeșu.

Intr'o zi veni la mine.

— Să trăiți d-le Sublocotenent.

— Ce-i Gheorghe?

— D-le Sublocotenent, a venit Oprea Ilie dela eșalonul de muniții; zice să-l prepuneți și pe el pentru gradul de caporal...

— Tu ce zici Gheorghe?

— D-le Sublocotenent, eu zic, să nu-l pre-puneți, că nu-i om de nădejdie; toată ziua doarme, și după ce se satură de somn umblă hai-hui prin pădure. Căii îi îngrijește mai mult Stancu Țiganu, că Oprea zice, că se face grad.

— Bine Gheorghe.

*

Pornirăm peste frații Nemți, ducându-i din urmă înspre Putna Seacă. După ce am spart frontul la Mărăști, frații, nu mai țineau piept decât pe apucate. Noaptea fugeau, și noi ziua le luam urma. Drumul era greu, prin coaste și prin văgăuni. Mitralierele erau și ele grele, și munițiile în cutii îngreunau și ele soldații. Noaptea, când ne apuca eram morți de oboseală. Eu nu dormeam, decât înspre ziuă, un ceas două. Stăteam de veghe lăsându-mi soldații să se odihnească. Gheorghe stătea și el treaz.

— D-le Sublocotenent, D-voastră, nu dormiți?

— Nu, Gheorghe; da tu nu dormi?

— Dacă nu dormiți D-voastră, nu dorm nici eu...

Și Gheorghe care făcea aproape drumul îndoit, cu dusul și cu întorsul dela popotă, picota din gene lângă mine.

Intr'o seară frații Nemți se oprise deabinelea, și ne ținea pe loc cu „pic-pocu-ul“ lor; ba într'un târziu începură să-și macine și mașinele lor, ba să ne arunce și fâlfâitoare (bombarde, grenade cu aripi). Gheorghe era dus la popotă încă dela amiazi și nu venise. Soldații adormeau pe moțaițe; nu vedeam nimic înainte, decât roșul bombardelor ce fâlfâiau pe sus. Chemai Sergentul dela întâia și îi dădurai ordin să facă o mică recunoaștere. Se întoarse după un ceas cu sufletul la gură.

— D-le Sublocotenent. Nemții...

Imi retrăsei oamenii după un deal. Nemții se întărâtau din ce în ce, și în revărsatul zorilor dădură drumul și tunurilor. Căutai în dreapta, nimeni; căutai în stânga, nimeni; pierdusem legătura peste noapte și rămăsei izolat. Trimisei ștafete în toate părțile, iar eu îmi așezai oamenii făcând cu ei o fortăreață de mașini și de oameni. Nemții, mă încercau, dar și eu îi primeam cu focuri de mitraliere și carabină, de credeau frații, că au în fața lor un regiment. Intr'un târziu veni o ștafetă înapoi.

— D-le Sublocotenent, să vă retrageți în stânga, înspre Muncelu.

Scot harta mă uit, era o bucată bună; dar greul nu era drumul, era retragerea, căci mă vedeau Nemții, și din față și din coastă. Chemai Sergenții, șefi de piese și făcui sfat cu ei.

— D-le Sublocotenent, eu zic să rămânem aci până se mai întunecă.

— Bine, zic eu, dar de unde muniții și hrană.

— Lăsați d-le Sublocotenent, zise cel mai bătrân, hrană, mai răbdăm noi, iar de muniții mai facem economie...

*

Nemții, ne-au înghesuit, noi am tras, mai cu economie, mai fără economie; mai era un ceas-două până la întunecare. Sergentul dela întâia veni.

— Să trăiți d-le Sublocotenent, numai avem muniții.

Mă uitai la el, mă uitai la soare. Ii arătai și lui soarele.

— Ce să fac? Dați și voi cu pietre...

O bombardă plesni între noi. O alta se sparse mai departe. Creasta dealului era puzderii și foc. Mă gândeam să o iau dealungul dealului. Nemții m'ar fi simțit, ș'ar fi năvălit spre mine. Nu era chip de scăpat. Munițiile se duseră aproape toate, slabe focuri mai porneau dela noi și acelea de carabină. Cineva se furișă pe creasta dealului în stânga noastră. Nemții îl ochiseră, și îl improșcau de zor. Dar și el voinicosul scoase o grenadă și le-o trimese plocon.

— Gheorghe îl strigai eu.

— Șefule, îl strigară soldații.

Și Gheorghe care ne luase urma, veni în fața noastră cu doi saci plini de muniții, vre-o zece grenade, două pâini, și un bidon cu apă.

*

Mă suii sus la creastă și observai mișcările Nemților; începuseră să-și arate coifurile după creasta lor. Impărția munițiile la piese, și arme, iar eu și cu Gheorghe la grenade. Chemai Sergenții.

— Vă retrageți unul câte unul, în timp ce noi tragem din răspuțeri.

O pocăneală și un răbufnet îngrozitor umplu valea Nemților. Mitralierele trăgeau, grenadele

CLOPOTUL

*Un clopot grav vibrează solemna-i rugăciune,
L'ascult cum svârle 'n haos metalice loviri,
Un clopot grav vibrează și soarele apune
Nimbând eșafodajul gigantic de clădiri.*

*O! Soarele apune cu 'ntreaga-i maiestate:
Un scut pătat de sânge e discu-i uriaș...
Acolo ard, departe, păduri incendiate:
Adânci tristeți ca umbre coboară pe oraș.*

*E ora când durerea în suflet se filtrează
Ca aurul luminei prin aerul nocturn,
Și'n taină, amintirea s'aprinde ca o rază
Ce fulgeră o clipă pe vârful unui turn!*

*Marmoreane temple s'au sfărâmat ca sticle
Sub veacurile grele, cohorte 'n marș brutal,
Ah! unde-i înflorirea din veacul lui Pericle
Și somptuozitatea lui Heliogabal?*

*Și clopotul vibrează prelung și nu știu bine,
In ritmul larg de unde ce pân'la mine—ajung,
De bate pentru altul sau bate pentru mine...
Și clopotul de-aramă vibrează lung—prelung!*

Mircea Rădulescu

trosneau. Nemții, se vede treaba, că s'au luat de gânduri, că nu mai trăgeau. Piesele mele, de mitralieră, cu oameni cu tot începură să dispară. Rămăsei eu și cu Gheorghe.

— Ei acum, Gheorghe, cine fuge, eu sau tu?

— Păi să fugiți Dv., d-le Sublocotenent, că eu sunt soldat.

Imi veni să râd. Mă uitai la el...

— Gheorghe, în fața morței ș'a lui Dumnezeu nu mai este soldat și ofițer...

— ?...

— Rămâi sănătos Gheorghe.

— Să trăiți D-le Sublocotenent.

Mă depărtai. În urma mea câteva grenade răbufniră; Gheorghe își vărsa focul pe Nemți.

*

Când s'a demobilizat Gheorghe Cimpoeru, purta gradul de caporal pe umăr, și „Virtutea Militară“ în piept.

Locot. Paul Epureanu

Ș O I M I I . . .

— Trage!

— ?

— Trage Căprar tr-a-a-ge..

Căprarul Calotă, ochitorul de la piesa No. 1, privea paralizat valul de Nemți, ce se ivi deodată din dreapta liniilor noastre, și rămăsese impietrit pe șeaua mitralierei. Era un contra-atac disperat dat de Bavarezii din al 337-lea Regiment. Căutau să întoarcă dreapta noastră pentru a da timp celor luați fără veste să se desmeticească. Șergentul Șef de la întâia sări în sus, încăleacă șeaua și un răpăit de focuri reteză valul de luptă ce venea iureș peste noi.

— Ce făcuși Calotă?

Calotă un om slăbănog, blond, cu ochi albaștri și mustața ploștită în sus, se desmetici, și zâmbea amar.

— Da, nu știu cum o fost Do'n Sublocotenent, ia așa mi-o stat inima în loc.

Dârmont, sergentul se întorsese la el și-l privea nedumerit. Câteva gloanțe șueră pe la urechile noastre.

— Jos. Trage piesa în șanțuri!

Focurile se întetiră; obuze de calibru mic se spârgeau în spatele nostru. Se vede treaba că eram în gâtul Nemților. Un răpăit de focuri iuți și vii, ne anunță că eram în gura mitralierelor dușmane. Imi strunii cele trei piese ale Secției, le așezai la pândă și tăceam chitic. Trupele din dreapta trebuiau să sosească. Pe vale se auzeau urlete de focuri. Era grea lupta în partea ceia, Nemții erau întăriți și nu se dădeau de loc. Noi intrasem prin găurile făcute în rețelele de sârmă și stăteam înfipti ca un ghimpe în inima lor. Nu mișcam de loc, doar, Dârmont cu ochianul îi urmărea. Dușmanii rămăseseră puțini, centru fugea răsleț pe câmp, urmăriti de cei din stânga. Am fi pornit-o și noi după ei, dacă cei din dreapta ar fi putut înainta, trebuia să păstrăm legătura cu ei. Câteva clămpăneli de puști-mitraliere mă anunțau că ai noștri începură să răsbească în liniile Bavarezilor; dar și acești oameni de sacrificiu, cedau pozițiile pas cu pas. Erau oameni hotărâți Nemții și luptau până la ultimul om. O ploaie de focuri se potopi pe noi. Era semnalul disperării. Nu trăseși. Dârmont la observator îi

urmărea în mișcările lor iuți și sărite, și sălta și el nervos în gaura lui.

— Fug, fug Dom'le Sublocotenent!

Sări lângă Dârmont. Nemții nu fugeau, ci se formau în grupuri de luptă în găurile făcute de obuze și răspândeau sperați valuri de gloanțe și granade. Dădui ordin piesei No. 2 să bată în stânga o grămadă de Bavarezi care ne supărau cu granadele lor. Mitraliera mârâi. Lupta se sui pe coaste și un „Ura“ tunător și prelung, făcu pe Bavarezi să sară din locurile lor.

— Gata fraților. . .

Mitralierele mele lătrau câte și trele din toată inima. Dădui ordin de înaintare. Dârmont sări cel dintâi din groapă și o luă cu piesa lui peste câmp. Apoi una câte una piesele și luară vânt și goniam urma Nemților. Străbăteam platoul Mărășeștilor și coboram valea. Un baraj de artilerie ne făcu să fugim ca iepurii în vale. Ne oprirăm în fundul ei. Chemai pe Dârmont.

— Sergent, ia vezi de legătura cu Infanteriștii! Dârmont plecă urcând creasta înapoi. Soldații fumau și glumeau.

— Ce te închiseși la față Pârgolescule?

— ?

— Ce să să mai mai închidă, că era închis el din famelie.

Pârgolescu roti ochii a ciudă.

— Smedoiule, unde ți-e geanta cu unelte?

— ?

— Lasă-l Do'n Căprar că se duce după ea și nu mai vine.

Câteva obuze mugiră pe creasta din spatele nostru.

— Prinde-le nea Băjenie.

— Da, da, m'așin cu casca.

Schijele căutau piuind prin aer. Dârmont se ivi după creastă târând după el în pas alergător un nemțoi rănit. Fugeau de le sfârâiau călcăele să caute adăpost în vale. Nemțoiul, era un pui de Bavarez, înalt, bălan la față și cu ochii albaștri. Stătea smerit și respectos în fața noastră. Soldații mei îl priveau pe subt gene. Dârmont îl făcu să stea jos; îi scoase vestonul, îi pansă rana cu tinctură și-i întinse bidonul cu apă. Nemțoiul refuză. Dârmont râ-

dea. Ii făcea semne desperate că nu e nimic înăuntru decât apă. Dacă văzu el că Nemțoiu refuză, bău el întâi, ș'apoi îi întinse și lui bidonul. Nemțoiul supt de sete îl bău până în fund.

Băjenie nu tăcu.

— Așa Franț, întoarce-l și pe dincolo, că și p-a-colo are apă...

Un agent de legătură de la Compania III-a îmi aduse un ordin. Lăsarăm pe Nemțoi cu câteva țigări, o pâine și un bidon cu apă, și suirăm creasta.

* * *

Am gonit-o noi două zile și două nopți pe urmele Nemților, ș'am fi tot mai gonit-o, dacă frații Ruși, nu se săturau de-atâta bătălie, și nu se lăsau fluerând a pagubă. Am lăsat drumul spre Buzău, ș'am strâns frontul către Muncelu. Ce cucerisem în două zile, dădeau într'o noapte. Nemții se întoarseră și ei, și începură să dea atacuri desperate înspre valea Zăbrânciorului; voiau să se lase pe vale, să cadă în spatele Mărășeștilor. Tunau și fulgerau cu toate gurile de tun ce le aduseseră cu ei, ș'ai fi gândit că picior de om nu mai rămânea unde a căzut fierul ucigător. Apoi pe

înoptat porneau valurile lor de asalt. Dar minune; de unde până atunci, țipenie de om nu era în adăposturile noastre, deodată răsăreau voinici din găuri de șearpe, și un potop de foc, puști, puști-mitraliere, mitraliere, granade, tunuri mari și mici, obuziere, se puneau stavilă puhoiului de Nemți. De câte opt, nouă ori încercau pe noapte Bavarezii să forțeze platoul de la răsărit de Muncelu, dar tot de-atâtea ori trebuiau să se întoarcă îndărăt în găurile lor.

Băjenie spirituşul secției, om de patruzeci de ani și servanț de rezervă, grăsuliu și cu trei fire în barbă se minuna.

— Io-te-te Dom'le, au venitără co coraj frații Nemți, io credeam că numai la Berlin se mai opresc.

— Lasă nene Băjenie că mergem și p'acolo.

— Apăi da, da eu am să-mi cumpăr o mașină de tren, c'am auzit că p-acolo suntără cu miile...

— Ba mai bine o... gamelă cu ciai.

Băjenie fu atins în moalele... inimii; se întoarse mărâind,

— Care ești ăla mă-ă-ă-ă.

Ion Plopu

BERE AZUGA

Cu apă dela munte din
cel mai pur izvor se
face berea AZUGA

GUSTAȚI-O DOMNILOR!!

INTARZIERE

Mulți oameni întârzie cu voie sau fără voie. dar ca Ion Răsură puținii au întârziat în viața lor,

Este o vorbă: «Mai bine mai târziu decât deloc», dar Răsură a întârziat odată — deși fără voia lui bietul om — de mai bine n'ar mai fi venit deloc decât să fi întârziat atâta.

Fiu de răzăș de pe malul Moldovei, crescut de maică=sa în frica lui Dumnezeu și respectul așezărilor omenești, a rămas singur pe lume la vârsta de 19 ani, copil încă dar cu grija să străbată în viață și să=și facă și el o stare mai ca lumea, căci mult puținul ce=i rămăsese dela tatăl său se mai împuținase încă în mâinile mamei lui o femeie cam șubredă — rămasă văduvă un an după venirea lui Ion pe lume.

— Ionică! i=a fost zis adesea maică=sa — să faci cum vei ști mai bine și după ce=i face ar=mată să iei pe Anghelina lui Vasile Florea. Nu e ea prea bogată dar e fată cuminte și de oameni cu scaun la cap și e și frumoasă bat=o norocul. Știu că vă aveți bine amândoi, că v'am văzut că nu vă prea întoarceți spatele și cum peticul nostru de pământ e lângă al lor și suntem vecini și cu casele, v'ați potrivit de minune amândoi și ați fi fericiți.

Și așa a fost. Când a plecat Ion la oștire cu contingentul 1910 a întreat=0 pe fată:

— Mă aștepti Anghelino?

— Te aștept Ionică? Să vii cu bine!

Anghelina l'a așteptat, Ionică a venit cu bine cum i=a urât Anghelina, părinții fetii s'au învoit și s'a făcut nuntă frumoasă după toate datinile. Chiar de a doua zi gardul care despărtea curțile celor două case, a fost dat jos, iar cele două petice de pământ dela câmp ale lui Florea și Răsură, au făcut un singur trup de moșioară.

Treceau anii și trăiau tinerii mulțumiți și se înțelegeau de minune iar gospodăria lor era o pildă în tot județul — că aveau de toate și toate orânduite și spor la muncă și belșug.

Dar cum nu este fericirea niciodată întreagă, le lipsea și lor ceva. Dumnezeu nu le binecuvântase casa cu nici un copil iar Anghelina îndrăgea copiii până într'atâta că de multe ori Ion o găsea plângând de focul unui copil,

Ce e drept, știa el Ion să o mângâie, să o mai facă să uite, să=i dea nădejdi că într'o zi tot are să se îndure Dumnezeu, dar Anghelina nu=și putea potoli focul și când și când iar ofta:

— Dece nu ne dă și nouă Dumnezeu un copil, fie măcar și fată. Ce bine și frumos ne=ar sta și cu cât mai frumoasă ne=ar fi viața!

Azi așa mâine așa, până într'o bună zi a sunat mobilizarea și Ion Răsură, luându=și rămas bun dela Anghelina a plecat la datorie ca tot românul:

— Să vii cu bine Ionică!

— Să te gălesc cu bine Anghelino!

•

Dar Dumnezeu a vrut altfel și Ionică cu toată așteptarea și nădejdea Anghelinei n'a mai venit. Nici în concediu n'a venit ca alți mobilizați din comună, nici după demobilizare, nici un an și nici două după demobilizare și cu toate silințele Anghelinei și ale lui Vasile Florea, nu au putut afla nimic de soarta sergentului Ion Răsură, decât că este dispărut încă dela începutul războiului.

— Dispărut? Adică cum? Fugit? Intreba Anghelina înspăimântată.

— Ba mai bine mort! Spunea Vasile Florea.

— Dispărut, le tălmăcea unii, poate să fie sau prizonier, sau mort, sau dezertor. . .

— Doamne ferește! Dacă nu e prizonier, tot mai bine mort, spunea și Anghelina și prindea să plângă biata femeie de=ți era mai mare jalea.

•

Sergentul Ion Răsură nu era mort, dar nici dezertor nu era. Făcut prizonier chiar din primele lupte, dus în Germania și mutat din lagăr în lagăr, isbuti într'o zi să fugă și fiind mai aproape de granița rusească, a trecut în Rusia, țara amică cum știa el și de unde nădăjduia să ajungă ușor la ai lui.

Se înșelase însă, Rusia nu mai era aliata României ci inamica ei și toată țara ardea dela un capăt la altul în focul celei mai cumplite revoluții pe care a pomenit=0 omenirea.

Arestat, fu trimis în fundul Siberiei împreună cu mulți alți prizonieri de război și cu toate lipsurile, muncile și chinurile fără seamăn la care fu supus, trăi cu zile și cu nădejdi. . .

Intr'o bună zi din vara anului 1926, pe când detașamentul de prizonieri din care făcea parte, lucra ca de obicei din greu la șosele, se iscă o furtună grozavă. În zăpăceala produsă, câțiva prizonieri reușiră să scape de sub paza sentinelor. Printre ei era și Răsură.

E lung șirul de peripeții prin care a trecut el rătăcind bolnav prin țări străine, pe uscat și pe mări, până ce în sfârșit puse piciorul pe pământul țării la Constanța.

De acum nu mai era mult până acasă.

Porni într'un suflet. . .

Era în amurg când mergând pe drum spre casă începu să vadă satul în care lăsase el tot ce avea mai drag în lume.

Recunoștea puțul cu cumpănă de lângă intrarea satului, casele și turla bisericiței vechi pe care se atingea încet o ultimă rază a soarelui care apunea, dar i se părea că visează, atât nu-i venea să creadă că în sfârșit ajunge și el acasă.

În lunga lui lipsă și în sbuciumul în care trăise, când se gândea la satul lui, la casa lui, la Anghelina lui, îl cuprindea așa ca un vârtej și toate amintirile se amestecau într'un noian nedeslușit, din care nu desprindea decât dorința din ce în ce mai chinuitoare de a se întoarce și el odată la casa lui. Dar cum o mai fi pe acasă și ce o mai fi făcând Anghelina, mintea lui turburată de lipsuri și suferinți, nu putea închipui.

— Cum va vrea Domnul! . . .

Se apropiase bine de sat când îi ieși înainte un cârd de copilași cari veneau într'o fugă pe latura satului spre intrare. La vederea străinului se opriră sfioși pe marginea drumului și îi dădură bună seara.

Ion Răsură se opri și el și îi privi cu blândețe. Erau copii mici între 6 și 10 ani pe care nu putea să-i cunoască, născuți și ajunși mărișori în lipsa lui. Așa acum își dădu seama cât de mult îi întârziase soarta înapoierei.

Vru să le vorbească și privind-i pe rând căuta ce să spună el copiilor ăstora din care nu cunoștea pe nici unul. . .

Nu cunoștea pe nici unul? Dar pe copilașul acela oacheș și vioi care se tot dădea după ceilalți, parcă l'ar cunoaște decând lumea! Se apropiie de el nedumerit:

— Cum te cheamă mititelule?

— Ionică! — Numele meu se gândi Răsură îndușat.

— Ionică? Și câți ani ai?

— Șase ani.

— Al cui ești tu?

— Al lui Tudor Călin!

Cu sufletul la gură Răsură mai întrebă:

— Pe maicăta cum o cheamă?

— Anghelina! . . .

Două lacrimi mari ca două boabe străluciră ca o văpaie în ochii lui Răsură, apoi lunecară pe obraji și căzură spărgându-se în țărână.

Copiii priveau tăcuți și nemișcați. Cu instinctul lor sigur și nealterat știteau că se petrece ceva neobișnuit, dar nu puteau pricepe grozăvia dramei la al cărui epilog erau spectatori inconștienți și nevinovați.

Răsură se cutremură, își trecu mâna pe frunte oftă lung și dureros de parcă și-ar fi dat tot sufletul în clipa aceea, apoi grăi cu glasul aproape stins

— Rămâi cu bine Ionică! Rămâi cu bine Anghelino! și plecă clătănându-se ca un om bolnav.

Pleca iarăși în lume, de data asta pentru totdeauna. Înțelesese că venise prea târziu, atât de târziu că mai bine n'ar mai fi venit niciodată!

Radu Miron

Uzinele de modelat și emailat S. A. R. M E D I A Ș (Transilvania)

Singura Fabrică din țară de

Vase de tablă emailată

Olărie smălțuită — albă — albastră — marou

Olărie extra-grea „Ideal“

— marou și roșu-coral —

Pentru industriași și comercianți

Reclama cea mai eficientă

Placate de Tablă Emailată

estetice, solide, eficiente, 20 ani garanție

Firme emailate de orice fel

No. de case, tâblițe de străzi, firme pentru uși, magazine, biurouri, hoteluri, teatre, — liberi profesioniști, particulari etc. —

CULTUL EROILOR

Un an dela moartea Regelui Ferdinand I

La 20 Iulie 1928, s'a împlinit un an de la moartea Regelui Ferdinand I, Făuritorul României Mari, un an de când trupul marelui

românesc dar și în galeria istorică a regilor de seamă ai lumii.

Scurtă I-a fost domnia, abia 13 ani, dar

Voevod, a fost coborât în cripta voevozilor Basarabi de la Curtea de Argeș.

Amintirea Lui este veșnică în mintea noastră, căci a fost un mare Rege, care poate sta cu cinste și vrednicie nu numai în istoria neamului

epoca acestei domnii va rămâne încorporată în cartea neamului ca pagini de grandioasă epopee.

Luptele săvârșite sub glorioasa-I domnie sunt realizările cele mai mărețe din mersul

acestui popor spre împlinirea destinelor sale istorice.

Urcat pe tron în împrejurări destul de grele, Regele Ferdinand I, n'a pregetat să-și însușească politica instinctului popular și să se identifice cu aspirațiile neamului, iar ca încheere a acțiunii războinice spre desăvârșirea unității Naționale: Basarabia întâi, apoi Bucovina, după aceea Transilvania au venit rând pe rând să se alipească la vechiul regat.

Infăptuirea marilor reforme destinate a fi

temelia unui nou așezământ social, de la El pornește.

Rege al tuturor Românilor, așa stă azi în fața istoriei.

El va dormi în cripta dela Argeș, somnul blând al necăjitelor suflete, supuse în viață tuturor marilor încercări ale suferințelor umane.

La mormântul Lui generațiile viitoare, vor veni să se închine și să primească lecție de eroică acceptare a suferinței, o mare și înălțătoare lecție umană.

Lt.-Col. Gr. Ionescu

O PAGINA DE GLORIE

Valea Cașinului 1916

Suntem iarăși în defileurile Carpaților și de data asta ne apărăm.

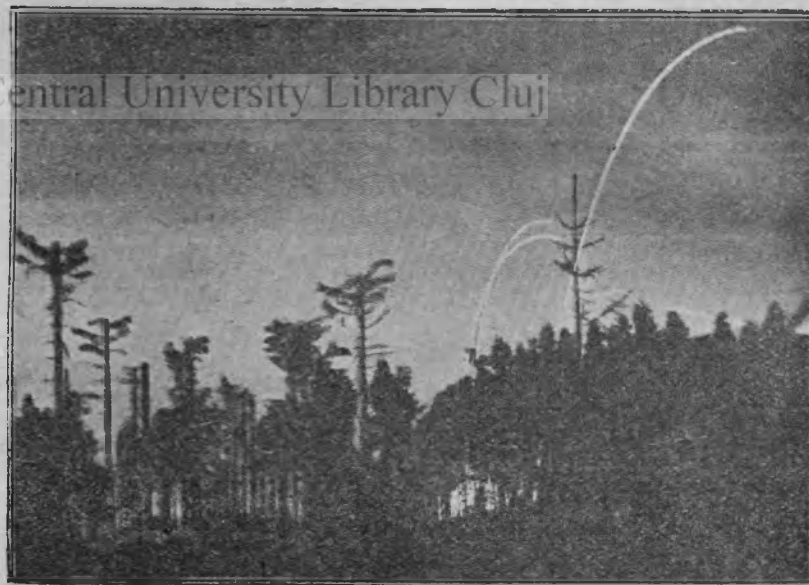
Iarăși bătrânul munte ne primește în adăpost, precum a primit în toate timpurile pe strămoșii noștri, urmăriți de dușmani cruzi și numeroși.

Planul inamic, țintea că printr'o ofensivă viguroasă să deschidă o poartă de pătrundere pe Valea Cași-

Exploziile obuzelor se succedau cu o iuteală neînchipuită. Proiectilele cădeau cu sutele asupra tranșeelor noastre, svârlind în aer mase mari de pământ. Arborii erau zdrobiți în mii

In așteptarea luptelor.

In defileul Carpaților.

nului prin care să-și strecoare forțele și să cadă în spatele trupelor care tocmai retrăgeau pe linia Siretului. Scena dela Jiu s'ar fi repetat și întreaga noastră armată ar fi avut soarta grupului dela Cerna. Judecându-se deci intențiunea sa, care avea să-l conducă pe calea triumfului, este ușor de imaginat urgia pe care a deslănțuit-o pe valea Cașinului. In ziua de 14 Decembrie, inamicul a acționat cu toată puterea. Pregătirea de artilerie a început brusc, asurzitoare.

de bucăți. Bubuiturile s'au îndesit. Tranșeele de pe Căpușa și Clăbuc erau bătute pe metru. La un moment dat, bombardamentul a încetat pentru a face loc atacului. Lupta a fost îndârjită. Valurile dușmane se apropiau tot mai mult ascunse după cortina de obuze. Frontul a fost rupt; și retragerea bat. I/13 Inf. tăiată. In această situație tragică, în aceste momente critice unite cu groaza luptei cu larma atacului cu sgomotul infernal al exploziilor de obuze, batalionul a avut o clipă de buimăcare. Grație

temperamentului și sângelui rece de ostaș a comandantului, calmul și-a coborât înțelepciunea peste mințile soldaților. Retragerea a fost ordonată și executată cu multă pricepere. Cea mai mică șovăire atunci ar fi adus peirea,

scape de sub cleștele dușmanului ocupând poziție pe planul Tolârui.

Pe Clăbuc inamicul a presat cu aceeași violență. Bombardamentul tot atât de puternic și ucigător. Acelaș clocot venia din sute de guri

căci calea de urmat pentru salvat era grozav de grea. De pe stânci colțuroase mitralierele noastre trimeteau foc în rândurile dușmane și reușise să-l fixeze în timp ce batalionul se scurgea pe sub acel duel, pășind peste obstacole, cățărându-se pe marginele prăpăstiilor. În jurul lor aerul gemea de șueratul gloanțelor, de sgomotul sinistru al izbirei lor de stânci, ce se rupea în sute de bucăți. Iar, răsunetul împușcăturilor se prelungea în ecouri sinistre pe văile munților. Astfel, întâmpinând dificultăți de neînchipuit bat. I/13 Inf. a reușit să

de foc, acelaș iad de obuze și șrapnele. Și aci, atacuri după atacuri au făcut pe voinici să piardă o clipă nădejde.

Cu toate pierderile încercate, cu toată descurajarea, care vine după o desamăgire, inamicul nu a renunțat la nici o jertfă care să-i aducă decisivă. Cu cât atacurile sale ucigătoare sunt respinse mai sângeros de trupele noastre istovite, cu atât mai repede își umple golurile și își mărește numărul pentru a reveni în fața pozițiilor noastre mai hotărât. Și văile urlă cumplit de formidabilul tunet ce ese din gurile

de foc înroșite de atâtea trageri iar măcelul devine înfricoșător.

— In acest vuet de năprasnică ură ale tunurilor care buhăe neîncetat de o parte și de alta unit cu al șueratului de gloanțe în depărtări se aude cântând :

*Ne du înainte cu bărbăție
Sub steagul falnic, legați prin soarte,
Legăți și în groapă să fim prin moarte
Toți în frăție.*

*Tunul crunt, urlă în neagra zare
Lung clocot fierbe pe văi puternic*

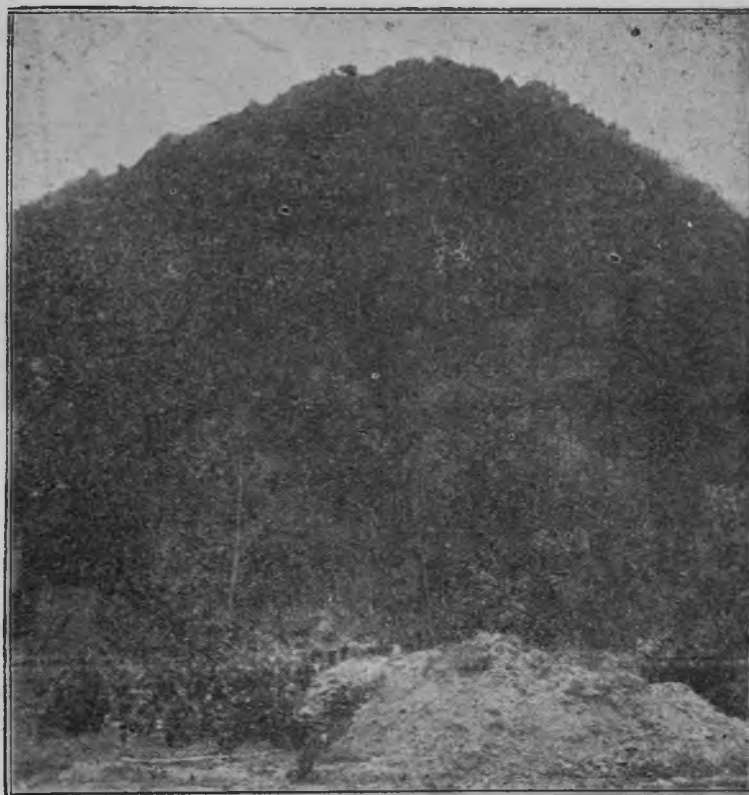

Cea din urmă nădejde.

*Doamne, ne-ascultă ruga fierbinte
In bătălie ne ocrotește.
Brațul pe armă, Tu ne întărește
Tată prea sfinte!*

*Tată, ne-ascultă glasul cucernic
In ceasul mare.*

*Cu toți muri-vom în sfânta lege,
Căci datoria în foc ne chiamă*

Muntele Clăbuc, Valea Cașinului.

*E pentru Neam și patria mamă
Și pentru Rege.*

În luptele din valea Cașinului, dușmanul a întrebunțat toate mijloacele.

Mai întâi a atacat pozițiile rând pe rând, apoi a încercat o luptă generală.

Batalioanele erau lovite în același timp, căutând ruperea frontului într'un punct.

Șase zile și nopți s'a sbătut fiara furioasă, umplând munții și văile de urletul turbat al sutelor de guri de foc, fără a obține un rezultat. Apoi, încetul cu încetul, svârcolirele sale s'au potolit și binefăcătoarea liniște a

început să-și aștearnă culcușul văei Cașinului. Ofensiva întreprinsă pe valea Cașinului pentru a ne da lovitura de grație s'a terminat. Planul adversarului n'a izbutit, constituind o înfrângere.

Bătălia dela Cașin este o nouă piatră prețioasă cu care trupele noastre ș'au împodobit Coroana gloriei. În luptele dela Clăbuc, Zboina Neagră și Capușa, piepturile soldaților s'au prefăcut în stânci de granit, împiedicând puhoiul vrăjmaș să se reverse în vale. În fiecare arbore, în fiecare bolovan stă amintirea unui ostaș.

Lt.-Col. Grig. Ionescu

COLABORATORII SOC. „CULTUL EROILOR“

După *Căpitanul Iorga Ioan*, unul din cei mai activi și mai însuflețiți colaboratori ai Societății „Cultul Eroilor”, care a avut nefericirea să se stingă la o vârstă când mintea și trupul îi erau în plină vigoare, moartea a lovit năprasnic pe alți doi colaboratori ai Societății:

Colonel Grigoriu Angelo

Colonel Grigoriu Angelo și Scriitorul Ion Dragoslav.

Amândoi, suflete alese și harnice au închinat Societății munca și talentul lor din toată inima.

Colonelul Angelo Grigoriu a condus mai mulți ani Regiunea Focșani în care a executat organizarea

cimitirelor de eroi ale Societății și a centralizat în ele mormintele de eroi din împrejurimi, care răspândite prin câmpii și păduri se pierdeau fără urmă.

Lucrările cimitirelor de eroi dela Bizighești (Putna), și Hanul Conachi precum și centralizarea mormintelor de eroi în aceste cimitire s'au făcut sub conducerea colonelului Grigoriu.

De asemenea centralizarea mormintelor de eroi germani din județele Putna și Tecuci în cimitirul eroilor germani dela Sf. Mina, Focșani.

Inginer hotarnic, înzestrat cu un talent deosebit, Colonelul Angelo Grigoriu, a trimis Comitetului Central cele mai frumoase schițe și planuri din regiunea pe care o conducea.

Fie ca sufletul său bun și pios să se așeze în pace alături de sufletele acelora, ale căror morminte le-a îngrijit și le-a înfrumusețat cu florile grădinilor și cu dragostea sufletului său.

M O A R A C U A B U R I

ED. PROHASKA Fii

**Sannicolaul - Mare
Jud. Timiș-Torontal**

ȚESĂTORIA MECANICĂ DE MATASE

SOCIETATE ANONIMA

SIGHISOARA

EUGEN LAYDA

**Cofetărie de primul rang
CLUJ. — PIAȚA UNIREI, 29**

Fiii lui „Daniel Fullajfar“

**::: FABRICA DE PIELE :::
() Sannicolaul-Mare (BANAT) ()
FONDAT 1873**

**Blancuri pentru curelări
::: Negre și culori :::
Mărgini și gături
Vaché-cronpoane
Vaché - Jumătăți
Vaché - Gături
Vaché - Poale**

Restaurantul Transilvania

**Vasile Dejan
B R A Ș O V**

**Promenada Regele Ferdinand
Local de primul rang
Restaurant românesc**

**Nimeni nu se poate
atinge de faptul
că**

Veritabil Franck cu Rășnița de cafea
**este cel mai bun și cel mai
fin Adaus la cafea boabe.**

Higienica sa garan-
tează un gust fin, iar
marea sa spornicie-
o întrebuintare
avantajoasă.

Însă.....trebuie sa fie
Veritabil Franck
Această garanție exis-
tă însă numai atunci,
dacă pachetele poar-
tă marca de fabrică
„Rășnița de cafea“

HEINRICH FRANCK ȘOHNE S-A-R-BUCUREȘTI-BRAȘOV

„H E D I T“

FABRICA DE MĂRFURI DE MĂTASE ȘI LÂNĂ

PETER FLEICHER

S I B I U

SOCIETATEA ANONIMĂ FORESTIERĂ

FELTRINELLI

TĂLMACI - JUD. SIBIU

Fabricele de postav

Țăsături de modă

din
B R A Ș O V

Wilhelm Scherg & Comp. S.A.

Fabrică de Produse Refractare

H. Kunz

A = CS' 29

B = CS 30

C = CS' 31

H. KUNZ

CCC

Comarnic

CO = CS' 32

CC = CS 33

COO = CS 34

Conuseger 35

∴ Mai efîn și calitatea la fel ca material străin ∴

„L I C A”

Industrie de alimente Carol Albrecht

FABRICA DE BRÂNZETURI CU LAPTARII PROPRII — FABRICA DE
CAFEA CONSERVATA — FABRICA DE LALANGHITE — SECȚIE DE

* * ARTICOLE NUTRITIVE — MORI SISTEMATICE * *

Centrala: SIBIU, Str. Rosenfeld, 25 (România) — Sucursale: București, Galați, Ploești

Fabrică de Țesătorie și Industrie Casnică

HENRY KLINGER

SFÂNTUL GHEORGHE (Județul Trei Scaune)

Montați

DUNLOP

ȘI VEȚI FI SATISFĂCUȚI

Reprezentanță generală

Londexpoco

Calea Victoriei, 59. București

FABRICA DE CAELE
ȚINTE, ȘURUPURI, CUIE, etc.

O. MUSTAD & FII

G A L A Ț I: Specialități

CAELE marca „COROANA„

U. P. Battoya-Sinaia

Moară pentru măcinat piatră în
diferite mărimi și culori pentru
:: Mozaic și Piatră artificială ::
Casă fondantă 1891 — Telefon

Premiate la 30 de expoziții

„SCHMOLLPASTA” S.A.

FABRICA DE CREMA DE GHETE

B R A Ș O V

9 medali de aur

„VITROMETAN“
FABRICA de STICLĂRIE S. A. MEDIAȘ

Produce toate felurile de:
BUTELII DE CULOARE VERZUIE

Ca sticle pentru:
**Vin, Bere, Borviz, Lichior, Damigene,
Boloane de Sticlă etc.**

Producția zilnică 25.000 sticle.

I. MUSCHONG & Comp.

Fabrici de țiglă și cărămidă
— Lugo j —

Tel. 43. — Adresa telegrafică „Muschong Lugo j“

Fabrică tot felul de țiglă și cărămidă
Fabricatele sunt garantate că nu conțin
:: piatră de var și salitru ::
La cerere se trimit oferte și monstre
gratis

Producția anuală: 30 milioane bucăți

Băile Minerale
— Buziaș —

Telefoane: Direcțiunea Băilor 25
Fabrica de Acid Carbonic, 18
Adresa telegrafică: „Muschong Buziaș“

Băile Minerale:

Sezonul dela 15 Mai până la 15 Sept.
Lichidarea de Acid carbonic natural
:: și Uzine de apă minerală ::

HANN & Comp.

SOC. AN. DE COMERȚ PENTRU
MAȘINI ȘI ARTICOLE TECHNICE

C L U J

Str. Regina Maria, No. 11

Mare depozit pentru
Articole Technice
Uleiuri, Mașini Agricole, etc.

Industria Plumbului

Inginer Ferers

Șoseaua Doamnei, 55. București

Fabrica de BERE ȘI MALT

Ca societate pe acțiuni din Sannicolaul-Mare

Bere Salon blondă
Bere Poster neagră
**Specialități: Coroana specială
blondă
Fabricată și Malt.**